

PowerPoint – pistorasia

Jo 1960-luvulla tulivat käyttöön piirtoheittimet mm. liitutauluja korvaamaan. Niitä kutsuttiin overheadeiksi tai yliolanheitäjäiksi englanninkielisestä nimityksestä vääntäen. Nehän osoittautuivat erittäin mainioiksi apuvälineiksi erilaisten esitelmien pidossa ja ovat sitä edelleen. Opeteltiin piirtämään esitelmien tärkeät sanat ja lausahdukset sekä erilaiset piirroksat ennakkoon läpinäkyville muovikalvoille, joilla sitten esityksiä havainnollistettiin. Myöhemmin, kun kopioteknikka kehittyi, pystyttiin kopioimaan kalvoille vaativia-kin piirroksia, suunnitelmia ja valokuvia. Kun juttuja tuli pidettyä usein ja monesti samaa teemaa varioiden, niin kertyneistä kalvoista saattoi pienin täydennyksin sommitella aina uuden esityksen pohjat.

Kalvojen tekemisestä pidettiin parhaimmillaan jopa kursseja, joissa varoitettiin mm. liian monen asian ja pienen tekstin sullomisesta yhdelle kalvolle. Laiskimmat sortuivat usein ja sortuvat yhä edelleen konekirjoitustekstien kopiointiin kalvoille, joista sitten vähänkin kauempana istuvat eivät näe paljon mitään, varsinkaan nykyisin, kun kaikki tuntuvat olevan ikääntyneitä. Monet laativat kalvonsa itse kirjoittamalla mitä erikoisimmilla käsialoillaan ja monesti sormet tuhruisina jäljistä päätellen. Ehkä nämä haluavat antaa itsestään originellin kuvan hyvässä tai pahassa.

Kun haluttiin laatia koulutus- tai seminaaritulaisuuksista jonkinlaista julkaisua, niin esitelmistä laadittiin kuitenkin ihan kunnan tekstit, joissa asiat selvitettiin auki kirjoittamalla kokonaisina ajatuksina.

Sitten koitti uusi huomen eli 90-luku, kun Microsoft julkaisi uuden toimisto-ohjelmistopakettinsa, johon sitä asennettaessa asentajakin jo kehaisi siihen kuuluvan kalvonteko-ohjelman. Ensi reaktio oli kyllä se, että mihin sitäkin tarvitaan, koska kalvojen teko ja kalvosulkeiset olivat tulleet jo rutiineiksi. Ohjelman nimikin, PowerPoint – pistorasia, tuntui aika kummalta. Lisäksi uudet ohjelmat, varsinkin ns. yksinkertaiset, saadaan niin, että toimiston atk-nero asentaa ne koneellesi

ja oppimisprosessin saa itse innovoida. Eteneminen tapahtuu sitten tyyliin: etsi, erehdy, löydä, hävitä ja vihdoin melkoisen kujanjuoksun jälkeen onnistuu.

Pitihän tähän uuteen ihmejuttuun sitten kuitenkin alkaa paneutua. Alkuaikoina oli ongelmana paitsi se, että joutui kantamaan oman tietokoneen mukanaan, myöse se että heijastamiseen vaadittavaa videotykkiä ei tahtonut löytyä. Joten alkuaikojen kalvojen eli ohjelman mukaista nimitystä käyttäkseni diojen valmistaminen tapahtui niin, että ne laadittiin ohjelman avulla, minkä jälkeen ne tulostettiin ja niistä otettiin kalvokopiot. Tässä vaiheessa hyöty oli se, että kalvoista tuli siistejä ja niihin sai entistä helpommin kunnan piirroksia ja kuvia.

Mitä paremmin tähän diamaakariin, perehtyi sen paremmaksi se osoittautui. Se tarjoaa todella monipuoliset mahdollisuudet liittää tekstejä, kuvia, kaavioita ja piirroksia mistä tahansa verkosta tai omista digitaalivarastoista tai skannauksista. Sillä voi tehdä piirroksia ja kun hyödyntää ohjelman malleja, saa oikeankokoista tekstiä. Tehdyistä esityksistä syntyy arkistointikelpoista materiaalia, jota voi hyödyntää sujuvasti uusissa tilanteissa. Omia selityksiään voi havainnollistaa ottamalla piirroksen osia yksi kerrallaan esille ja dioja voi vaihtaa monella ääni- ja kuvatehosteella höystettynä.

Mutta tätäkin mainiota välinettä voi käyttää väärin. Sullotaan liian pientä tekstiä ja liian monta asiaa samalle dialle. Lisäksi saatetaan innostua piirrosten pilkkomisesta niin paljon, että lukuisten osasten lentäessä paikalleen alkaa kokonaiskuva kyllä sekoittua katselijoiden päässä. Liika on tässäkin liikaa.

Jerusalemmissa pidetyn kongressin tauolla kävi eräskin kongressiin osallistuja itkumuurilla, jossa hän huomasi pienen paperinpalan työnnetyn muurin rakoseen. Hän otti paperinpalasen ja siinä luki: ”Herra suojele minua yhdeltäkään uudelta PowerPoint-esitykseltä.”

Ennen, muovikalvojen aikaan, laadittiin kuten todettu esitelmistä erikseen tekstit, jotka sitten eri muodoissa saatettiin

jopa julkaista. Nytkin saattaa sellaista vielä tapahtua, mutta yhä yleisemmin on alettu kiertää tätä esitelmän pitäjän ”velvoitetta” ja julkaista selväkielisten, täysisiä ajatuksia sisältävien, tekstien sijasta diasarjat suurempina tai pienempinä kopioina. Pitää olla melkoinen fakiiri, varsinkin jos ei ole ollut kuulemassa esitystä, että diojen pistosanoista, piirroksista ja kuvista pystyisi muodostamaan kunnan käsityksen siitä, mikä oli ollut sanoma. Eikö enää osata tai viitsitä laatia kunnan tekstiä?

Esitelmien levittelemisen diojen muodossa on kuitenkin vain kohtuullinen velttouden osoitus. Pahemmaksi on tilanne muuttunut, kun selvityksiä ja raportteja on alettu laatia ja julkaisemaan PowerPoint-muodossa lopullisina dokumentteina. Niistä on hankala muodostaa kunnan käsitystä saatikka, että niistä voisi antaa perusteltuja lausuntoja. Tällaisten raporttien pohjalta on sitten kuitenkin tehty suuriakin muutoksia ja organisaatiojärjestelyjä ja kompuointiahan siitä seuraa. Olemmeko siirtymässä yhä enemmän pintaliitäjiksi?

Niinpä niin. Paremmaksi kaikki muuttuu mutta hyväksi ei milloinkaan.

Jürgen Gronfors

jurgen.gronfors@hel.fi